

Illustratie: Frank Dam

Verdwaald in de taal

Bizarre taalkundige theorieën

Vóór het ontstaan van de moderne taalkunde bestonden er allerlei spectaculaire en speculatieve theorieën over taal. Maar ook nu nog zijn er eigenwijze waarheidszoekers met nogal afwijkende ideeën.

GASTON DORREN

Welke van de huidige talen sprak de eerste mens? Wat is de beste taal? Welke talen zijn goddelijk? Dat zijn geen vragen waar serieuze taalkundigen hun vingers nu nog aan willen branden. Van die allereerste taal weten we vrijwel niets, behalve nu juist dat geen enkele moderne taal er nog op zal lijken. Voor de beste taal zijn onmogelijk objectieve criteria te vinden. En wat die 'goddelijke taal' betreft – wil de vragensteller dat begrip misschien even scherp definiëren?

De opvatting dat de wetenschap met deze vragen niets kan, is nog niet zo héél lang gemeengoed. In vroeger eeuwen hebben serieuze geleerden er lustig

op los gespeculeerd. En buiten de academische wereld schrijven gepassioneerde eenlingen ook nu nog dikke boekwerken met taalkundige theorieën die dissident van inhoud en verongelijkt van toon zijn.

Arrogantie

Tot het ontstaan van de moderne taalkunde, eind achttiende eeuw, vonden veel mensen de drie genoemde kwesties niet eens zo heel moeilijk. Welke taal de beste was, was voor de Grieken van de Oudheid zo klaar als een klontje: het Grieks. Mensen die iets anders spraken, waren 'barbaren', oftewel brabbelaars. De Romeinen waren iets ruimdenkender; zij sloegen niet alleen het Latijn hoog aan, maar ook andere talen met een schrijftraditie: vooral het Grieks (dat was misschien zelfs wel superieur), maar ook het Punisch van Carthago en het Etruskisch. Op ongeschreven talen daarentegen keken ze neer. Zelfs eind vijfde eeuw, nadat Rome zijn macht verloren had, noemde de Romeinse aristocraat Sidonius Apollinaris de Germaanse taal nog "een muziekinstrument met slechts drie snaren".

Die onbevangen arrogantie kenmerkte niet alleen de Grieken en Romeinen. Andere culturen hadden het net zo hoog in de bol. De Noord-Indiërs van voor onze jaartelling beschouwden hun Sanskriet als goddelijk, en veel later dachten de Arabieren